

liikenneyhteyksien muutosten myötä ovat tehneet palveluksen ensimmäisistäkin kuukausista lomien katkomia jaksoja.

Motivaatio elää vanhan perinteen varassa, mutta muutostekijöitäkin on paljon. Ajassa so-tainvalidit ovat nousseet uudelleen kansakunnan sankareiksi, talvisodan alkua ja loppua uutisoidaan näyttävästi mediassa. Samaan aikaan toisaalla kaverille ei jätetä ja kaveria ei jätetä taistelevat keskenään arvomaailman sodankäyntiä. Yhteiskunnassa on tapahtunut voimakasta yksilöllistymistä ja yhteisöllisyys saa uusia muotoja kuluttajuuden ja kansallisesti merkittä-

vien lordien avulla.

Mitä tästä kiehtovasta monimutkaisen motivaation lietsomasta selviytymisestä seuraa? Tutkijoiden mukaan intti on suomalaisuuden instituutio – identiteetikone. Se siis pitää yllä suomalaisuuden identiteettiä, ainakin miehillä. Tämä rooli näyttää siis kestävän muutospaineita, joista toki osa tukee sitä edelleen.

Muutama reunahuomautus vielä. Kielentutkijoille Tunnetut sotilaat tulee tarjoamaan paratiisin. Tutkijoiden oma kieli on aivan erityisen luistavaa ja hauskaa luettavaa eivätkä varusmiesten autenttiset haastattelut aina-

kaan vähennä lukunautintoa.

Tutkimuksen kohde on kyllä merkittävä monella tavalla. Siihen viittaa myös se, että julkistustilaisuudessa ei yksikään paikalle kutsutuista kommentaattoreista malttanut olla muistelematta omia kokemuksiaan varusmiespalveluksestaan. En minäkään.

Koin lisäksi vielä oman väitöskirjani inkarnaation, kun vuosikymmeniä tehtyä työtä on referoitu kahdessa tilanteessa samaan aikaan: tupakkaoikeudenkäynnissä ja Tunnetuissa soti-laissa.

Ajatellaanpa toisin

TUULA-MARIA AHONEN

Saku Tuominen ja Katja Lindroos avaavat kirjansa kertomalla, että se pyrkii vastaamaan kolmeen kysymykseen: Miksi toisin ajatteleminen on tänään tärkeämpää kuin koskaan, miksi se on niin vaikeata ja mitä asialle voi tehdä?

Maailmassa on tällä hetkellä enemmän yritystoimintaa, tavaroiden valmistusta, asumuksia ja suita ruokittaviksi kuin koskaan. Ympäristön näkökulmasta kehityksellä on pelottavia seurauksia. Viljelyskelpoinen maa vähenee, juomakelpoinen vesi ehtyy, kalasaaliit pienenevät ja jätevuoret kasvavat. Punaisen Ristin mukaan ympäristöpakolaisia on todennäköisesti enemmän kuin

sotapakolaisia.

On mahdollista, että ilmastomuutoksen seurauksena valtavia kaupunkeja, jopa kokonaisia valtioita joutuu veden varaan, kirjoittajat varoittavat. Tulevina vuosina ja vuosikymmeninä kotiplaneettamme tulee yllettämään meidät monta kertaa.

Tämän kaiken keskellä ihmisen ajatustoiminta on kaikkea muuta kuin tilanteen tasalla.

Monenlaiset lukot ja pelot sitovat ihmisen kykyä ajatella luovasti ja tuottaa uusia, välttämättömiä ideoita. Kirjoittajat ottavat erilaiset lukot ja pelot vuorollaan tarkasteluun.

Koulu kasvattaa edelleen opiskelijansa käyttämään ensi-

Saku Tuominen &
Katja Lindroos
Ravistettava, omskakas.
Toisinajattelijan käsikirja
Tammi, 2009

sijaisesti vasenta aivopuoliskoa. Meitä ei rohkaista epäilemään. Opettellemme uskomaan sokeasti. Kun me siirrymme koulusta työelämään, meistä on tullut ihmisiä, jotka ovat oppineet olemaan kyseenalaistamatta. Vasen aivolohkomme voi ajaa meidät logiikan ja järjestyksen nimissä ilmeisiin järjettömyksiin ja tosiasioiden torjumiseen, kirjoittajat toteavat.

Tämän ajan välttämätön haas-

te on opetella käyttämään molempia aivopuoliskoja. Oikealla aivopuoliskollamme on paljon annettavaa. Voimme yrittää oppia tunnistamaan omat luutuneet toimintatapamme, omissa aivoissamme olevat kytköksemme, jotka ovat alun perin syntyneet vuosisatojen aikana mutta joita me olemme joko vahvistaneet tai heikentäneet oman elämämmme aikana.

Tämän jälkeen me voimme pyrkiä muuttamaan niitä haluamamme suuntaan. Kun me puhumme ravistamisesta, me puhumme uusien kytkösten aktivoitumisesta, totuttujen ratojen sekoittamisesta, kirjoittajat määrittävät. Viime kädessä ravistamiseen ryhtyminen lähtee kirjoittajien mukaan yksilöistä: yksi ihminen päättää ajatella toisin ja kerää rohkeutta myös tehdä toisin. Kyseenalaistaa. Kokeil-

la jotain. Epäonnistua. Kokeilla uudelleen.

Meidän on syytä ravistaa sekä ajankäyttöämme että tapaamme suhtautua aikaan. Tällä hetkellä lähän meitä hallitsee kiire, joka on myös statussymboli. Kiireinen ihminen on tärkeä.

Ravistaja kohtaa epävarmuuden pelkonsa ja virheiden tekemisen pelkonsa. Jotta tuotaisi hyviä ideoita, on rohjetta-va tuottaa myös monia huonoja ideoita.

Ravistaja irrottautuu yhden totuuden maailmasta. On olemassa useita eri vastauksia, jotka voivat olla enemmän tai vähemmän oikeita ja kaiken lisäksi niiden oikeellisuus saattaa muuttua koko ajan, koska ympäröivä maailmakin muuttuu.

Tärkein ja vaikein ravistamisen kohde kirjoittajien mukaan on itsetunto. Itsetunto vaihte-

lee päivittäin ja myös sen mukaan, kenen seurassa me olemme. Siksi on olennaisen tärkeää, että ravistaja hakeutuu mahdollisuuksien mukaan ympäristöön, jolla on positiivinen vaikutus itsetuntoon. Todennäköisesti yksi nopeimmista tavoista vahvistaa muiden itsetuntoa on antaa myönteistä palautetta, kirjoittajat inspiroivat muutokseen. Suomessahan positiivisen palautteen antaminen on ki-ven alla.

Jäin kaipaamaan kirjasta yhtä asiaa: että kirjoittajat olisivat enemmän altistaneet itseään, tehneet ravistamisfilosofiaansa todellisemmaksi oman inhimillisyytensä ja inhimillisen erehtyvyytensä kautta. Tärkein opettamisen lajihan on malliopettaminen!